

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р ВЕСЕЛИН ИВАНОВ КОЙЧЕВ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“

в област на висше образование **8. Изкуства**

професионално направление **8.3. Музикално и танцово изкуство**

Автор: Желязка Белчилова

Тема: „Джазът в България (90-те години на XX – началото на XXI век) – социокултурни аспекти на взаимодействието изпълнители – публика“

**Научен ръководител: проф. д-р Полина Куюмджиева – АМТИИ
Пловдив**

Представеният от Желязка Белчилова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на АМТИИ, включва следните документи:

- молба до Декана на АМТИИ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд от 21.06.2018;
- решение на факултетния съвет с протокол № 21 от 27.06.2018 г., за стартиране на процедура по защита пред научно жури;
- заповед от Ректора на АМТИИ № RD27-065 от 29.06.2018 г.;
- творческа автобиография;
- копие от диплома за висше образование;
- заповеди за зачисляване в докторантура и отчисляване от докторантура;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на 4 бр. научни публикации;

Желязка Илиева Белчилова е родена на 09.10.1989 година в град Смолян. Основното си образование завършва в хореографска паралелка в СОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ а средното в гимназията с преподаване на чужди езици „Иван Вазов“ в родния ѝ град. В периода 1999 - 2008 г. участва активно в различни творчески формации, като детска вокална формация „Щурче“ с ръководител Фани Бенова и вокална група „Ро-войс“ с ръководител Димитър Льолев, с които печели гранд при и редица първи награди от конкурси в цялата страна. Интересът към джазовата музика се провокира от работата във вокалната група „Ро-войс“, с която изпълнява джазови стандарти и народни песни в джазов аранжирмент. С тази група тя получава награда за високи постижения в музиката. На 18 годишна възраст в читалище „Христо Ботев“ Смолян, Желязка Белчилова започва да преподава пеене на деца.

Познавам докторант Желязка Белчилова и лично наблюдавам нейната работа и творчески постижения от началото на студентския период в живота ѝ. Завършва бакалавърска и магистърска степен в АМТИИ – Пловдив, специалност Изпълнителско изкуство (поп и джаз пеене) с преподавател гл. ас. Петър Салчев. Участва активно във фестивали, майсторски класове, както и концерти в София, Банско, Пловдив, Стара Загора, Димитровград, Хасково, Албена, Боровец и др. Положително впечатление у мен създадоха изяви в студентските джаз формации по време на учебния процес, както участието ѝ в концертите на джаз формациите „Синята къща“, „Дженс фор“ и „Джаз акустик квартет“. Интересни са концертните ѝ представления на Младежкия джаз фестивал в Димитровград, както и участията със студентски формации на Джаз фестивала в Хасково. От 2012 г. пее във вокален квартет „Compact Voices“, с който осъществява няколко авторски проекта и множество концерти из цялата страна. Изключително високи музикални постижения има с дамския вокален квартет. Впечатляващи са професионалното ниво, високото техническо майсторство и безупречната интонация на квартета. Високи критерии и професионализъм се наблюдават и в творческите ѝ проекти с джаз музиканта Александър Леков.

В периода 2008 - 2012 г. Желязка Белчилова е член на Студентския съвет при АМТИИ и член на Националното представителство на Студентските съвети. Понастоящем, като докторант е член на Експертна група към Национална агенция за оценяване и акредитация (НАОА) по процедура за програмна акредитация на докторски програми в Нов Български Университет – София (2015) и член на Експертна група към Национална Агенция за Оценяване и Акредитация по процедура за програмна акредитация на докторски и бакалавърски програми на Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“ (2016).

От 2015 г. е преподавател по вокална техника в естрадно студио „Прима“ към Общински Детски Комплекс - Пловдив. Като преподавател преминава през следните обучения: завършен курс по „Сценично поведение“ (2016, лектор д-р Мартин Кърнолски); участие в семинар на МОН към СУ „Св. Климент Охридски“; участие в тематичен курс на тема: „Портфолио на учителя – инструмент за оценка и самооценка на дейността на учителя“ (2017).

В резултат от постигнатите резултати на възпитаниците на Естрадно студио „Прима“ и активната дейност в културно-обществен план, през 2017 г. е удостоена с почетна грамота „Млад учител на годината“ от инж. Иван Тотев – кмет на Пловдив. През 2018 г. е отличена с Диплома за висок професионализъм в категория „Вокал“ на националния конкурс „Път към славата“ – София.

От творческата биография е видно, че Желязка Белчилова е отговорна, мислеща и дейна личност. Отговорна е тъй като във всяко от начинанията, които предприема, влага сериозно старание и желание за качествено свършена работа. Мислеща, защото планира етапите на своята активна дейност и обмисля важните моменти в творческата си кариера. Отговорното и целенасочено поведение, както и наситеното с концертни и клубни събития ежедневие, педагогическата и в последните години – научната ѝ дейност, дават повод да бъде забелязана нейната активност в различни сфери на музикалния живот.

Дисертационният труд на Желязка Белчилова е в обем от 261 стр. – оформен в увод, 3 глави, анкетно изследване, библиография, заключение и приложения с 6 интервюта, таблици и нотни примери, библиография с 57 източника на български език, 17 – на латиница и 20 интернет източника.

Докторантката изследва една област от музикалното изкуство в България, която е малко разглеждана от музиколозите и не присъства, като обект на техните научни проучвания. Това е джазът в България в един по-близък до съвремието ни период - от 90-те години на ХХ до началото на ХХІ век. Обект на нейната работа е джазовата музика в България, а предмет на изследването е взаимодействието между изпълнители и публика, разгледано през призмата на социокултурните аспекти.

В увода точно и ясно са формулирани обекта, целта, предмета и методиката на изследването. Като основен метод е описана анкетата (с публиката) и интервюто (с джаз изпълнителите). *Може да се забележи, че не са отбелязани други приложени съобразно изследваната проблематика методи, като: систематизиране, сравнение и индуктивно-дедуктивен логически анализ.*

Въпреки това тези методи са приложени в научния труд. Избраната методика позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите в дисертацията.

Първа глава разглежда общи въпроси и взаимовръзки между различни науки: социология, социология на изкуството, естетика и социология на музиката, културология и статистика. В резултат е представена обширна панорама в която докторантката коректно е разглежда и анализира понятията *общество и култура*, преминавши през всяка от двете науки *социология и културология*, посредством което извежда характерните черти на понятието *социокултурен*. То е разгледано, като съвкупност от поглед върху културата от гледна точка на обществото и поглед към обществото от гледна точка на културата в търсенето на пресечени точки между тях. Тази позиция докторантката извежда, като отправна точка за своето бъдещо изследване, търсейки значението и въздействието на джазовата музика през погледа на музиканти и публика, както ролята на публиката и творците за развитието на джазовото изкуство.

Втора глава представя кратък и синтезиран исторически преглед на основните стилове в развитието на джаза и техните представители от началото на 20. век до наши дни. Тук Желязка Белчилова, чрез задълбочени и прецизно конструирани интервюта с шест български джаз музиканти, представя джаза в България през призмата на техния мироглед. Въпросите във всички интервюта са внимателно подбрани и са едни и същи за всички интервюирани. Докторантката прави анализ на отговорите в тях последван от нейни заключения и коментари относно същността на джаза, мястото му в българската музикална култура, публиката и творческия процес. Съпоставянето на отговорите прави увлекателно четенето на интервютата в изследването, тъй като често отговорите не са еднозначни.

В раздела „Джазът в музикално-културното пространство. Форми на изява“, е направен преглед на основните форми, чрез които съществува джазът в България – фестивали, клубна дейност и концерти. Докторантката прави обзор на съществуващите джазови фестивали, разглеждайки само онези, които са създадени през последните 25 години и съществуват до днес.

Разделът „Клубна дейност“ е разработен недостатъчно. В него съществува непълна информация относно клубовете в които се свири джаз.

За сметка на това обаче в дисертацията е включена и информация, която не присъства в нито един литературен източник. В раздел 5. „Феномените –

видимата дейност на невидимите просветители на джазовата музика в България“, е отделено е място и на някои по-малко познати имена от джаза в България, които имат важно значение за неговото развитие.

В трета глава на изследването е проведена обстойна анкета сред джазовата публика в България. Анализът на получените отговори от анкетното проучване дават основание да бъде обосновано твърдението, че джазът е елитарно изкуство. *Анкетата е интересна, и от анализите в нея е видно, че преценката на публиката не е винаги адекватна.* Редица фактори играят роля при формирането на отговорите и в някои случаи се съпоставят несъпоставими личности, факти и процеси. Анкетата е безпристрастна и има своето значение в изследването, тъй като дава една обща представа за отношението на публиката по поставените въпроси. Синтезираните отговори в анкетата показват интелектуалното ниво на джазовата публика в България, музикалната ѝ образованост, интересите, критериите за оценка и степента на нейната комерсиализация. Анализът на резултатите е направен ненатрапчиво, имайки предвид социокултурното ниво в България в посочения период. Положителен знак съществува при подбора на точните въпроси в анкетата. Видно е, че последиците от социалистическия строй, политическия и културния живот, мястото на джаза в българската култура и факторите, които играят роля за неговото развитие, определят посоката на отговорите. В този смисъл на анкетата е погледнато през погледа на културологията.

Следва да посоча моите лични впечатления от достойнствата на дисертационния труд:

Първо - фактологична достоверност. Няма съмнение, че академичната подготовка и познанията на дисертантката при общението с джазовата музика, са ѝ дали основание да предприеме предизвикателството да навлезе в трудната тематика на своето изследване. Това е и предпоставка за добро боравене с избраната от нея литература и източниците, които тя ползва, като ѝ дава

възможност да проследи и анализира множество аспекти на джаза. Смятам, че работата ѝ може да послужи за основа на бъдещи разработки на темата.

Второ - хипотезата, че джазът у нас през изследвания период се развива като елитарно изкуство е доказана убедително.

Трето - съгласен съм с посочените от докторантката приносни моменти и положителни страни на дисертационния труд. От особено значение за мен са изследването на основните качества на джазовата музика в България през погледа на музиканти и публика, както определянето и анализирането на общите черти и различията в трите форми на представяне на джаза – клубна, концертна и фестивална.

Публикациите по дисертационния труд (4 на брой статии), притежават научна стойност, третираат някои от централните проблеми залегнали в основата на изследването, като го допълват и доразвиват. Две от тях са публикувани в изданието на АМТИИ „Пролетни научни четения“. Другите две са публикувани във списание „Музикални хоризонти“, издание на Съюза на българските музикални и танцови дейци. Това престижно издание е популярно в цялата страна, поради което статиите имат висок, положителен обществен резонанс.

Авторефератът е направен според изискванията на съответните правилници, и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията, като дава точна представа за качеството на дисертацията и за равнището на научното мислене.

Проблематиката в дисертационният труд вниква в същността на темата, притежава научна стойност, актуалност и приложимост, като може да послужи за основа и стимул за бъдещи изследвания. Изследването е проведено сериозно и отговорно. Резултатите от него представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на АМТИИ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Желязка Белчилова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност 05.08.02 Музикознание и музикално изкуство, като демонстрира необходимите качества и умения за провеждане на своето научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване на тема „Джазът в България (90-те години на XX – началото на XXI век) – социокултурни аспекти на взаимодействието

изпълнители – публика“, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Желязка Илиева Белчилова в област на висше образование: 8. Изкуства, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство докторска програма Музикознание и музикално изкуство.

21.09.2018 г.

Рецензент:

доц. д-р Веселин Койчев